

Saara-Sofia Sirén kok

Kirjallinen kysymys veneiden kiinnittymisenesto- ja valmisteista

Eduskunnan puhemiehelle

Vesiympäristön kannalta veneiden pohjamaalien eli antifouling-kiinnittymisenesto- ja valmisteiden käyttö on Suomessa ongelmallista. Suurin osa pohjaan sivellyistä myrkyistä liukenee vesistöön, ja niillä on haitallisia vaikutuksia vesieliöille. Veteen liuetessaan tehoaineet ovat luonnollisesti myrkyllisiä muillekin kuin vain torjuttaviksi tarkoitetuille eliöille. Haitat kohdistuvat erityisesti herkkien rannikkovesien ja satama-alueiden eliöstöön. Haittavaikutusten voimakkuutta kasvat-
taa entisestään se, että päästöt ovat suurimmillaan keväällä, useiden vesieliöiden parhaimpaan li-
sääntymisaikaan, kun veneet lasketaan veteen uudessa maalissa.

Itämerellä veneiden pohjiin kiinnittyvät lähinnä bakteerit, levät, merirokko, levärupe ja sinisim-
pukka. Sisävesillä ja Perämerellä antifouling- ja valmisteiden käyttö on täysin turhaa, sillä vesieliöi-
den levinneisyys riippuu veden suolapitoisuudesta. Veneisiin kiinnittyvät eliöt puuttuvat makeis-
ta ja vähäsuolaisista vesistä.

Veneiden pohjissa käytettävien haitallisten maalien myyntiä ja markkinointia on rajoitettu Suo-
messä viime vuosina. Suomessa saa käyttää vain Tukesin hyväksymiä antifouling- ja valmisteita.
Näiden valmisteiden ympäristö- ja terveysvaikutukset on arvioitu, ja valmisteiden käytölle on
asetettu rajoituksia.

Pesuvesien koostumusta selvitettiin Pidä saaristo siistinä ry:n ja Saaristomeren suojelurahaston
tutkimuksessa vuosina 2014–2015. On huolestuttavaa, että pesuvesistä löytyy edelleen tributyy-
litinaa (TBT) ja trifenyylitinaa (TPT), joiden käyttö on ollut kiellettyä vuosikausia. Suomessa
käytetään hyvin kuparipitoisia antifouling- ja valmisteita, vaikka vähempikin riittäisi.

Tutkimus osoitti, että samaan lopputulokseen päästään myös pienemmillä kuparipitoisuuksilla tai
jopa ilman myrkkymaaleja mekaanisia menetelmiä käyttäen.

Yleisimmät Suomessa käytettävät tehoaineet maaleissa ovat nykyisin kupari ja sinkki. Molem-
mat ovat suurina pitoisuuksina ihmisille vaarallisia, mutta jo pieninä pitoisuuksina ne ovat haital-
lisia Itämeren eliöstölle. Haitalliset antifouling- ja valmisteet estävät mikrobien ja kehittyneempien
kasvi- ja eläinlajien muodostaman kasvuston tarttumista veneen pohjaan kemiallisten tai biologis-
ten ominaisuuksien vuoksi. Sinkki ja kupari vahingoittavat muun muassa rakkolevän ja sinisim-
pukan lisääntymiskykyä. Molemmat ovat avainlajeja, joista monen muun lajin hyvinvointi ja ole-
massaolo riippuu.

Kirjallinen kysymys KK 277/2016 vp

Orgaaniset tinayhdisteet TBT ja TPT ovat tinayhdisteiden myrkyllisimpiä muotoja. Ympäristöluvan alaisessa toiminnassa olisi tärkeää seurata nyt seurattavan TBT-tason lisäksi myös TPT-tasoa. Molemmat ovat kaloille ja vesieliöille erittäin myrkyllisiä aineita, jotka voivat kertyä elimistöön ja aiheuttaa hormonimuutoksia. Aineita löytyy etenkin satamien ja telakoiden edustalta merenpohjasta. Pesuvesitutkimuksen mukaan niitä irtoaa yhä myös veneiden pohjista. Tutkimuksen johtopäätös onkin se, että veneiden pohjien pesussa syntyviä pesuvesiä ei saa päästää ympäristöön käsittelemättöminä.

Nykyiseen, ympäristön kannalta kestävämpään tilanteeseen on saatava muutos. Suomessa sallittujen antifouling-maalien kuparipitoisuuksia tulisi rajoittaa. Esimerkiksi Ruotsissa viime vuonna tehdyssä projektitutkimuksessa selvisi, että jo hyvinkin alhaisella kuparipitoisuudella päästään toivottuun vaikutukseen eli veneiden pohjien fouling-eliöiden kiinnittymisen vähenemiseen merkittävästi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus alentaa veneiden kiinnittymisenesto- eli antifouling-valmisteiden sallittuja kuparipitoisuuksia saadakseen muutoksen perusteluissa mainittuun nykytilanteeseen, joka on ympäristön kannalta kestävä?

Helsingissä 13.5.2016

Saara-Sofia Sirén kok